

26.5.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fi
laura.north@tem.fi

Lausuntopyyntöne 6.5.2014 TEM/877/03.01.01/2014

Lausunto hallituksen esityksestä energiatehokkuuslaiksi

Olette pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä energiatehokkuuslaiksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotetun energiatehokkuuslain säätäminen liittyy lokakuussa 2012 annetun energiatehokkuusdirektiivin voimaan saattamiseen. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää ehdotusta yleisesti kannatettavana, mutta esittää laskutusta koskevien säännösten sekä esityksen kilpailuvaikutusten osalta seuraavat kommentit.

Laskutus

Ehdotetun energiatehokkuuslain 26 §:n mukaan "Loppukäyttäjän on saatava energiankulutusta koskevat todettuun kulutukseen perustuvat laskunsa ja laskutustietonsa sekä kulutustietonsa asianmukaisesti ja maksutta". Lain perusteluissa todetaan tältä osin, että "maksuttomuus koskisi kaikkia laskujen ja tietojen toimitustapoja. Lisäpalveluista voisi laskuttaa kohtuullisen hinnaston mukaan".

Energiatehokkuudesta annetun direktiivin 11 artiklassa todetaan laskutustietojen saamisen kustannusten osalta vastaavasti seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppukäyttäjät saavat myös kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta".

Suomen sähkömarkkinoilla vallitsevana laskutustapana on, että sähkönkulutuksesta laskutetaan kuluttajan todettuun ja mitattuun kulutukseen perustuen jälkikäteen. Muutamat sähkönmyyjät poikkeavat tästä pääsäännöstä ja niillä ensisijainen laskutustapa on ennakkolaskutus esimerkiksi siten, että sähkölaskun eräpäivä on noin kuukautta ennen laskutuskauden alkamista ja seuraavaan laskuun sisältyy sekä arvio-osuus uuden laskutuskauden osalta että mitattuun kulutukseen perustuva tasaus aiemman arviolaskutetun jakson osalta.

Kiinnitämme huomiota siihen, että ehdotetun 26 §:n sanamuoto siitä, että loppukäyttäjä saa "todettuun kulutukseen perustuvat laskunsa" maksutta, jättää ulkopuolelle em. arviolaskutuksen, vaikkakin, kuten edellä todettiin, ennakkolaskutuksessa samaan laskuun voi sisältyä sekä arviolaskutettu

26.5.2014

osuus että todettuun kulutukseen perustuva osuus. Ennakkolaskutuksen yhteydessä kuluttaja saattaa kuitenkin saada myös pelkästään arvioon perustuvan laskun, jolloin tällainen lasku jäisi nähtävästi em. 26 §:n sanamuodon ulkopuolelle.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää tärkeänä, että arviolaskuja koskevat laskun maksuttomuuden osalta samat periaatteet kuin todettuun kulutukseen perustuvia laskujakin. Laskuttaminen ja laskun perustana olevien energiankäyttötietojen antaminen kuuluu kiinteänä osana myyjän ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen, jolloin lähtökohtana tulee yleensäkin olla, ettei laskuttamisesta peritä kuluttajalta erillistä maksua.

Edellä viitattiin myös ehdotetun 26 §:n perusteluihin, joiden mukaan "maksuttomuus koskisi kaikkia laskujen ja tietojen toimitustapoja. Lisäpalveluista voisi laskuttaa kohtuullisen hinnaston mukaan".

Sähkön vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan laskutuksesta on säännöksiä myös sähkömarkkinalain 57 ja 69 §:ssä. Jälkimmäisen säännöksen mukaan "maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot". Talousvaliokunta on ko. sähkömarkkinalain muutosta koskevassa mietinnössään (17/2013 vp) todennut mm., että maksutapapalveluista voitaisiin periä asiakkailta maksuja.

Jotta säännösten soveltamiskäytäntö muodostuisi yhtenäiseksi, olisi tarpeen, että energiatehokkuuslain perusteluissa vielä täsmennettäisiin sähkömarkkinalain ja energiatehokkuuslain keskinäistä suhdetta mm. siltä osin, koskeeko energiatehokkuuslain periaate laskujen maksuttomuudesta myös sähkömarkkinalaissa tarkoitettuja maksutapapalveluja ja millaisia ovat ne lisäpalvelut, joista kuluttajaa voitaisiin energiatehokkuuslain nojalla erikseen laskuttaa.

Kilpailuvaikutukset

Energiatehokkuuslain tavoitteiksi on mainittu energian säästäminen, kasvi-huonekaasupäästöjen vähentäminen sekä loppukäyttäjien kustannussäästöt. Hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan varsinaisesti perusteltu, miksi kyseiset tavoitteet edellyttävät sääntelyn lisäämistä. Erityisesti suurten yritysten energiakatselmusten sekä yhteistuotantolaitosten kustannushyötyanalyysien pakollisuutta olisi tarpeellista perustella yksityiskohtaisemmin.

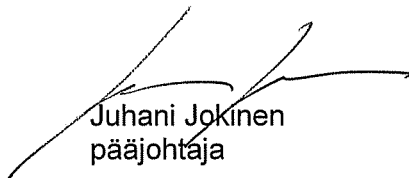
Mikäli energiakatselmuksilla tai hyötykustannusanalyysillä saavutetaan todellisia taloudellisia säästöjä, yritysten kannattaisi investoida katselmuksiin myös ilman yhteiskunnan tukea tai pakottamista. Sääntely voi kuitenkin olla perusteltua. Yritysten ja kuluttajien taipumusta ali-investoida energiatehokkuuteen kutsutaan akateemisessa kirjallisuudessa energiaparadoksiksi

26.5.2014

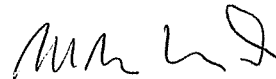
(energy paradox tai energy efficiency gap).¹ Energiaparadoksille on esitetty useita selityksiä, kuten informaation puute, pääoman saatavuus sekä erilaiset kannustinongelmat. Optimaalinen sääntely puuttuu suoraan paradoksin lähteisiin. Hallituksen esityksessä tai energiatehokkuusdirektiivissä ei ole eritelty, mistä mahdollinen katselmusinvestointien tehottomuus johtuu, tai miksi ehdotettu sääntely lieventäisi kyseistä ongelmaa.

Energiatehokkuusdirektiivi määrää energiakatselmuksia pakolliseksi suurille yrityksille ja kehottaa jäsenvaltioita ylläpitämään tukiohjelmia, joilla kannustetaan pienten ja keskisuurten yritysten investointeja energiakatselmuksiin. Kiinnitämme tässä yhteydessä huomiota siihen, että energiakatselmuksilla saavutettava hyöty vaihtelee väistämättä paitsi yrityksen koon, myös esimerkiksi yrityksen toimialan tai sen käyttämän teknologian perusteella. On epätodennäköistä, että sääntelyn suuntaaminen ainoastaan yrityksen koon perusteella olisi kaikkein tehokkain tapa ohjata yritysten panostuksia energiakatselmuksiin.

Tehokkaan sääntelyn suunnittelemiseksi on tärkeää tunnistaa ne syyt, jotka johtavat yritysten liian alhaisiin energiatehokkuusinvestointeihin. Aiempaa energiakatselmustoimintaa koskevien tilastojen perusteella voitaisiin selvittää, ovatko suuret yritykset ylipäättään erityisen taipuvaisia ali-investoimaan energiatehokkuuteen, tai onko suurten yritysten toteuttamatta jättämien investointien säästöpotentiaali suhteellisesti suuri verrattuna muuhun yrityssektoriin. Yleisesti voitaisiin tutkia, mitkä tekijät selittävät suomalaisten yritysten katselmusinvestointien mahdollista tehottomuutta. Tutkimukseen perustuvaa tietoa voitaisiin hyödyntää pienten ja keskisuurten yritysten energiatehokkuuteen liittyvien kansallisten tukiohjelmien suunnittelussa.

Juhani Jokinen
pääjohtaja

Jukka Kaakkola
lakimies

¹ Ks. Jaffe, A. B., & Stavins, R. N. (1994). The energy paradox and the diffusion of conservation technology. *Resource and Energy Economics*, 16(2), 91-122, sekä Allcott, H., & Greenstone, M. (2012). Is There an Energy Efficiency Gap?. *Journal of Economic Perspectives*, 26(1), 3-28.